

Rapport nr. 21/2019

Fakta:

Dato: 24.07.2019
Type hendelse: Tap av kontroll med sideror under avgang og flyslep
Fly: ASK-21, LN-GMI
Sted: ENSM
Pilot: fartøysjef
Vær: I/A
Antall om bord: 1
Personskader: Nei
Skader på fly: Nei

Hendelse:

Jeg hadde tenkt til å fly meg en lokal akrotur midt på dagen og hoppet inn i ASK21 GMI og var klar som et egg. Jeg tok hele avgangsjekken som vanlig. Da jeg kom til siderorspedal-sjekken, trykket jeg godt til med annenhver fot og sjekket at pedallet satt i sporet etter at jeg hadde strammet til pedallet i passende avstand (pga mine korte bein). Da jeg var klar ga tommeloppsignalet og flyet begynte å rulle til flyet fikk flyfart og lettet fra asfalten.

Da jeg korrigerer for en liten sidevindskomponent i sleet hører og merker jeg at pedallet "forsvinner" et hakk fra meg. Jeg gir mer sideror og så forvinner hele pedallet i et kjempetempo og stopper helt ytterst og jeg nærmest ligger og prøver å nå siderspedalene med tærne.

Jeg prøver først å dra til meg pedallet mens jeg flyr, men skeier litt ut til venstre. Jeg skjønner med en gang at jeg bare bør sitte på til god nok høyde og så løse ut da jeg fint kan fly uten sideror.

Jeg løser ut i 500 meter øst av plassen i en boble i sleet og svinger unna slepeflyet før jeg strammer opp pedallet - denne gang med trykking her og der på pedalen for å sjekke at det ikke er noe galt med selve løsemekanismen.

Da jeg senere lander flyet helt uproblematisk og tar en sjekk av pedallet, ser jeg at bolten mest sannsynlig kan ha kommet i et mellomhakk da jeg prøvde å gjenskepe feilen.

Jeg snakket med leder av SUU og vi sammen trakk konklusjonen at kunsten er å trække siderorspedalene samtidig fremover for å sikre seg at mekanismen faktisk har gått i lås /det riktige sporet.

Sikkerhet og utdanningsutvalget (SUU) kommentar:

Bra rapport som viser at det går an å fly uten sideror i sleet bare man bevarer roen.

I dette tilfellet har piloten gjort en glipp i prosedyren og glemte å trykke begge pedalen samtidig fra seg ved justering av pedallet. Det kan også diskuteres i hvilken rekkefølge man gjør ting og om man er bevist i hver sekvens for hvorfor man gjør det man gjør?

I dette tilfellet kan det diskuteres i hvilken rekkefølge gjør man ting?

1. Etter at man har løsnet på låsen for siderorspedalene, og justert de i riktig posisjon, trækker man med begge bena siderorspedalene fremover inntil man merker at de igjen er låst posisjon.
 Dette gjøres normalt mens man spenner seg fast med riktig sittestilling og avstand til alle hendler. Deretter legger man fra seg mobil tlf, kart, vannflasker og mat er på riktige steder.
2. Etter at man **sitter godt, spent fast og klar** starter man med avgangssjekken.
Avgangssjekken er den siste barrieren for å verifisere at alt er klart.
 Da er det sjekk av ror, men denne sjekken er for å se om roret har riktig utslag og har fri bevegelse.
 Da belaster man sideroret med et ben om gangen. Alle rorene har en funksjonstest.

Standard sjekkliste for avgang	
• FALLSKJERM/UTSTYR	Korrekt påspent, annet utstyr er med og OK Vekter (i cockpit og i halen)
• BELTER	Alle fastspent
• BREMSER	Funksjonstest, inne og låst
• FLAPS	Funksjonstest, satt i avgangsstilling
• TRIM	Funksjonstest, satt i avgangsstilling
• INSTRUMENTER	Sjekk riktig innstilling og visning
• RADIO	Riktig frekvens, påskrudd og virker
• SIDEROR	Fulle utslag
• STIKKE	Fulle utslag (firkantbevegelse)
• HALEHJUL	Av, positiv bekreftelse fra bakkemannskap
• NØDPROSEDYRER	Bevisstgjøring – tenk gjennom!
• CANOPY	Lukket og låst
• LINE	Koples i
• SIGNAL	Generell sjekk på at alt er klart først